

Nýstovnað el- og teldufyrirþoka í Vági:

Kann stýra verksmiðju í Onglandi úr Vági

El-verkfróðinginn Hera Mortensen í Vági nýttist als ekki at vera har tað hendir, ið hann fæst við. Bert hann hevur eina telefonlinju og eina teldu, so greiðir hann trupulleikarnar, hvar teir enn eru.

Hann hevur stovnað el- og teldufyrirþoku og kann millum annað byggja el-stýringar til virki og fyrirðokur. Og at rætta smábrek í eini stýring, ið er hinumegin knöttin, er eingin forðing, hóast ein situr í einum kjallara í Vági

DAGFINN OLSEN

Gamla slagorðið „vit eru har tað hendir“, kann ikki júst nýtast um fyrirðokuna hjá Hera Mortensen í Vági. Tí honum nýtist als ekki at vera har tað hendir, ið hann fæst við.

Hera Mortensen er el-verkfróðingur, og setti 1. november í fjór á stovn nýggja el- og teldufyrirðoku, og hevur júst avgreitt sína fyrstu

størri bilegging. Hetta var ein el-stýring til eina stóra fyrirðoku í Onglandi, og bileggingina fekk hann frá sínum gamla arbeiðsgevara í Danmark, Smetek, ið ger maskinur til jarniðnaðin.

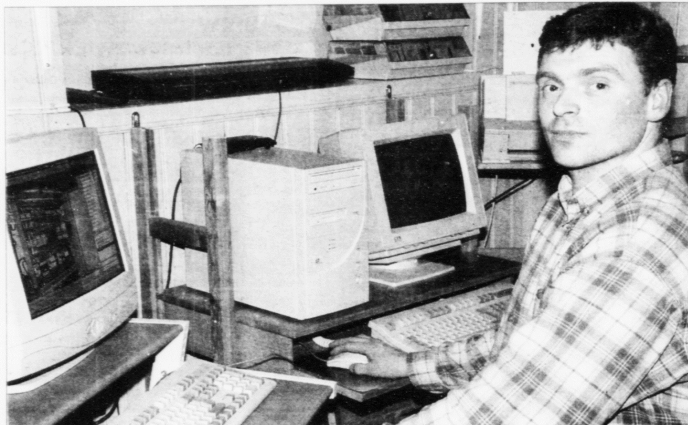
Hera Mortensen fór til Onglands at seta stýringina upp, men eftir hetta nýttist honum ikki at ferðast aftur og fram at rætta mógulig smábrek, ið ikki eru óvanlig í byrjanartíðarskeiðnum.

Við eini telefonlinju kann hann koma í samband við teldustýringina, og soleiðis rætta mógulig smábrek.

Fyrirðokan í Onglandi er stór og samstarvar t.d. við Aerospace og Rolls Royce.

Gamalt og fløkt

Við eini teldu og eini telefonlinju kann Hera úr Vági krøkja seg á teldustýringina í Onglandi. So sær hann somu mynd á telduni heima,

Gamla slagorðið „vit eru har tað hendir“, kann ikki júst nýtast um fyrirðokuna hjá el-verkfróðinginum Hera Mortensen í Vági. Tí honum nýtist als ekki at vera har tað hendir, ið hann fæst við. Einasta fyrirðokan er ein telefonlinja, so hann kann krøkja seg í teldustýringarnar, ið stýra ymsu fyrirðokunum, ið hann samstarvar við.

mynd: D. Olsen

sum teldan í Onglandi visir. Soleiðis er gaman í at fara innar í skipanina og gera ábøtur ella kann, um nakað er áfætt.

Alt hetta nýggja er nakað, ið kemur istaðin fyri el-talvur og gomlu „rele-stýringarnar“. At siga, at hetta kemur istaðin fyri el-talvurnar er kanska ikki heilt rætt, men teldan verður sett inn í el-talvuna og stýrir henni, istaðin fyri gomlu og fløktu skipanina við „rele-stýring“.

Úttan at fara ov nógv í smálutir við tí tekniliga, so kann sigast, at talan er um sonevnda PLC stýring. Hetta verður nýtt í vinnuni til sjálvvirkandi tól, og er hetta lættari at útbýggja og fáast við, enn gomlu „rele-stýringarnar“.

Istaðin fyri at fara út til brúkan og býta onkran leiding um ella okkurt rele, so kann Hera Mortensen heima við hús krøkja seg inn á teldustýringina og siggja, um nakað er á vási.

Stýra Alistøðini við hús

Sum domi um nýggja móguleikarnar tekur Hera alistøðinar, ið nógvur hava sjálvvirkandi fúðurskipan t.d.

Manningin hevur við framkomnari stýriskipan ikki tørv á at ganga og ansa skipanini alla tíðina. Vakt-havandi kann, tá hann kemur til hús, fara inn á sína egnu teldu, krøkja seg inn á telduna á alistøðini, og so siggja, hvussu er státt við tölunum.

Hera Mortensen sigur, at tað ofta eru smávegis trupulleikar við stýringum

fyrstu tíðina, men at tær vanligu virka í árávis, tá tær eru settar upp. Tó heldur hann, at feroyskar fyrirðokur kenna til trupulleikan við at nýðast at fáa tøkningar úr útlondum hendavegin, tá okkurt er áfætt.

Fyribyrgjandi viðlíkahald

Hera Mortensen leggur dent á, at við nýggju tøkni er ikki bert talan um lættari og skjótari tænastu. Eisini er ein avgjörður fyrimunur, at her ber til at tosa um fyribyrgjandi viðlíkahald. Og ikki minst, so er hetta alt við til at minka um tíðina, ið framleiðslan stendur still. Við telefon og teldu kann Hera finna „sjúkueyðkennini“ og koma við eini loysn. Til ber eisini at hava samskifti kundan við internetinum.

Netið verður tó sjáldan nýtt í sjálvum virkseminum við tölunum, tí netið er sum heild ikki egnað. Tað er ov óstöðugt.

Øll til Havnar

Nútíman tøkni hevur við sær, at neyðugt er ikki hjá einstaka medarbeiðaranum at vera á staðnum alla tíðina. Úti í heimi hoyrist um fleiri og fleiri fólk, ið sita heima við hús og arbeiða fyri bankar ella fyrirðokur. Ein kann í dag t.d. eisini taka sær av sínum banka-viðurskiptum heima við hús. Hera Mortensen sigur, at tá hann var liðugur at lesa í Árhús, so tóktist, sum vildu allir feroysku lestrar-felagarnir til Havnar. Úttan mun til, hvadani úr Føroyum teir vóru.

Hera heldur hetta ikki

vera røttu gongdina. Hann vildi royndu at skapa sær okkurt í heimbygdini og við nútíman tøkni liggur væl fyri hjá Hera at hava sína fyrirðoku í heimbygdini.

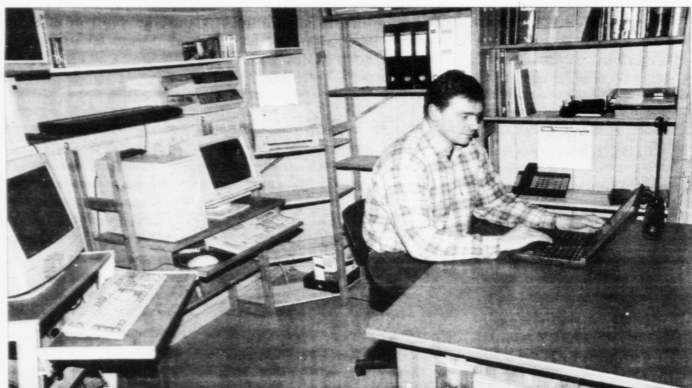
Hann sigur, at fleiri viðskiftafólk longur norðuri hava verið heldur ivasom, tá tey hoyra, at fyrirðokan er so langt av leið skotin. Tí illa ber til at koma beinanvegin. Og skjót tænasta er sum kunnugt best. Men tá Hera so hevur greitt frá, at hetta sum oftast als ikki er neyðugt, so eru fólk bilsin og vísa áhuga.

Í kjallara sínum í Vági situr Hera við telduna. Her kann hann tekna og framleiða nýggjar el-stýringar ella gera ábøtur. Hann kann gera forrit og hann kann halda eyguni við skipanum, úttan mun til, um tær eru settar upp á Oyri, í Onglandi ella Okinawa.

Hera viðgongur, at nakað av idealismu er í hesum, men hann hevur sett sær fyrir at royndu at virka í heimbygdini og við nútíman tøkni og vitan, so skuldi hetta eydnast honum.

Hóast tøkni hevur verið til leingi, so er t.d. internet nú vordíð so blígt, at tað er í sera mongum heimum. Og fyrirðokur kunnu í dag ikki vera netið fyrir úttan. Hera Mortensen heldur tað vera undrunarvert, at henda tøkni hevur verið til í eini 40 ár, ella meira, men ikki fyrr enn nú er hon atkomilg hjá øllum.

Og tað er júst tað, ið Hera útnyttar. Úr kjallarunum í Vági kann hann mangt og hvat, einasta fyrirðokan er ein telefonlinja.

Hera Mortensen hevur sett sær fyrir at virka í heimbygdini. Í Kjallarunum hevur hann teldir og eisini er pláss fyrir at byggja el-talvur og stýringar. At nærum øll leita til Havnar eftir loknan skúla ella lestur heldur hann vera skeiva gongd

Mynd: D. Olsen

Telduskipanir við grafiskari brúkaraflatu

Tað, ið Hera Mortensen fæst við, er sonevnd PLC stýring. Hetta stendur fyri „Programmeble Logical Controller“. Hesar teldur kunnu røkja torførar stýris-uppgávur. Móguleiki er at binda í telefon-netið og soleiðis gera smærri broytingar í forritinum sera skjótt og lætt.

Hera Mortensen nýtir vanligu merkið Allen Bradley, men arbeiðir t.d. eisini við Siemens og Omron.

Arbeitt verður soleiðis, at brúkarin á grafiskari sermflatu fær yvirlit yvir virkið ella anleggið. Soleiðis kann hann broyta ymiskt virði, eitt nú hita ella trýst og ventilar kunnu latast aftur ella upp.

Ein telduskipan kann eisini skráseta, hvat er farið fram í maskinunum. Lætt er at yvirføra upplýsingar til kend skrivstovuforrit, sum t.d. MSOffice (Word/Excel/Access o.s.fr.)

Hera Mortensen hevur samstarv við maskinsmiðju í Vági og soleiðis kunnu maskinur mennast og hóskandi teldustýringar finnast.

Hera Mortensen er útbúgvinn el-verkfróðingur og hevur seinastu 4 árin arbeitt innan maskinvinnuna í Danmark, bæði við at tekna og og uppbyggja stýringar og skriva forrit.